

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Щоденне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що днів
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополуночі.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в асажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Гостина німецького цісаря у Відні.

(X) В повороті з побуту на острові Корфу, де цісар Вільгельм з замку Ахілейон мав нагоду бачно слідити за подіями на Балкані, звернувшись до володаря з цісаревою Августою по дорозі до Бріндізі, де зустрівся з королем Віктором Емануїлом і королевою Єленою. Після тої зустрічі німецька цісарська пара прибула в п'ятницю до Шенбруну в гостину до цісаря Франц Йосифа.

Обидві ті зустрічі монархів тридержавного союзу є наглядною ілюстрацією взаємин між обидвома середньо-європейськими монархіями Німеччиною і Австрією а третім союзником, Італією, та пояснюють крім того становище сих держав, а з окрема Італії до недавнього побуту англійського короля в Бає. Італія знаходить ся в зовсім незвичайних обставинах і відносинах з одного боку до своїх союзників, Австрії і Німеччини, а з другого боку до Англії. Англія зуміла протягом віків осадити ся в крикій твердині Гібральтарі, яка є ключем до Середземного моря, на неодолимій Малті, опісля на Кипрі і в Єгипті і тим способом заняла верховладне становище на Середземнім морі і здобути собі тут більшу владу, як котра небудь середземноморська держава. З тими відносинами приневолена числити ся конечно Італія, бо она має вельми важні торгові інтереси на тим морі і задля того удержує приятні відносини з Англією і Францією. Одначе, щоби собі забезпечити до певного ступня свободні руки і незалежність супроти Англії і Франції, прилучила ся Італія до тридержавного союзу тоді, коли Французи осадити ся в Тунісі, як раз напроти в Сицилії.

Отсі обставини будуть неминучо впливати також і на дальшу політику Італії в будучині і она й в будучині буде приневолена держати ся союзу з Німеччиною і Австрією, котрі представляють найбільшу військову силу в Європі і дають найвпевнішу поручку європейського мира, як се наглядно виявило ся в останнім австро-сербським спорі балканським.

Вправді в останніх часах Італія почала хитати ся між тридержавним союзом, а тридержавним порозумінєм (Росія, Англія, Франція), а навіть урядова політика Італії не обезпечила ся проти сего захитання, одначе мимо всего захитання таки остала в союзі, а зустріч в Бріндізі з німецьким цісарем скріпила Італію в тим становищі.

Німеччині вельми залежить на внутрішнім уладженю Османської монархії, а також Австро-Угорщина бажає усталення відносин на близкім Сході, де она має тако важні інтереси. Тимто цісар Вільгельм під час побуту на Корфу приймав грецьку королівську пару, а зустріч в Бріндізі, де був також міністер заграничних справ Тіттоні, дала чимало нагоди до обговорення політичних відносин.

Гостина цісарської німецької пари у Відні є лише продовженєм обезпечення три-

державного союзу, котрий показав ся крикою підвалиною державної безпечности в Європі і тому ся гостина має вельми досягле політичне і міжнародне значінє.

Кілька слів про наш гімназійний утравізм.

З філії Учительської Громади в Бережанах
подає

Григорій Бобяк.

(Дальше).

Утравізм в краях поза Галичиною стояв все више від польско-руського. У всіх згаданих утравістичних заведенях має кождий учитель знати обі викладні мови*). В останнім часі зачали уважати на се також на Буковині. В Галичині або бодай в бережанській гімназії викладають в утравістичних класах предмети в польською викладною мовою майже виключно такі, що не знають обох мов викладних. Під сим зглядом стоять наші утравістичні гімназійні класи низше галицьких утравістичних семінарий, де кождий учитель мусить мати бодай диплом на знанє обох викладних мов.

Утравізм поза Галичиною поступенно усувають. Свіжо повстаючі школи в Країні будуть чисто словінські, а з давних усуне ся поступенно утравізм, гімназії в Вишніці є чисто руска. Згодом перейдуть останки утравізму в тих краях до історичних споминів.

Вже чужа практика повинна нас остерегти перед утравістичними вівісекціями. Кому мало сего, нехай послухає, як оно у нас в Галичині може виглядати.

Дидактичною хвилю утравізму є утруднюване науки. З сими трудностями боре ся учитель, упадає під їх тягаром ученик.

Трудности для учителя є у нас більші як в Країні, Каринтії, Стырії, на Буковині або в Кромержжі в Моравії. Польських предметів учать не раз одиниці, котрі цілий вік прожили в західній Галичині, де не почули руского слова, не мали нагоди пізнати життя руского варода. Кождий учитель повинен знати добре життя окруженя, серед котрого ученик провів дитинячі літа. Де сего нема, там годі найти більшу скількість точок для навязаня науки. Се є надто важна психічна поява, щоби можна на ню махнути байдужно рукою. Не годні ми зрозуміти, як може привести праця без знаня душі дитини позади ні очей. А коли сей психологічний момент не каже брати ся учителям до дитини без знаня єї душі навіть тоді, коли знають мову тої дитини, то що маємо говорити о учителях, для котрих душа і мова ученика є чужі...!

Витворені двома викладними мовами два жаргони у учителів є дальшим бичем для учителя. Каліченє обох викладних мов в утравістичних класах є таке страшне, що на деяких годинах тратить ся половину часу на поправлюване язикових похибок. Через се вкорочує ся час визначений на иншу ціль. Учитель приостає з приписаним матеріалом, або мусить гонити з єго вичерпанєм зі шкодою для науки. Се годі би було погодити з давнішими припи-

*) Такі вимоги представляє ся в галицьких утравістичних семінариях учительських, хоч в кількох случаях при іменованях учителів або учительок не угляденно єї засади зі шкодою для закладу. — Ред.

сами. А щож говорити про тую спільну працю учителів з учениками, скорочене часу іспитового, на котрі так сильно бють нові міністеріяльні розпорядки? Учителі не можуть примінити нових приписів навчуня в цілій силі до утравістичних клас.

Задля незнаня обох викладних мов не зуміє все учитель як слід оцінити відомостий ученика. На питанє учителя в однів класі, co to jest świetszcz, дає ученик відповідь: to taka komacha... Учитель доперва по годині вивідував ся в товаришів, що то таке „komacha“, бо рускої мови не знає. Другий ученик перекладає „salutem fuga petere“ на „szukać s prasienia w ucieszcze“. Зміст відповіді в обох случаях був добрий, форма лиха. Таких примірів багато. А вже се важне для оцінки знаня дитини, розглянути совісно обі сторони відповіди. Сего не зробить учитель без знаня обох мов. Навіть тоді, коли здогадає ся, що ученик не прогріпів змістом, тратить ся непотрібно час на довшу застанову над відповідю.

Трудности для учителя є навіть тоді, коли він знає обі мови. Львівну часть часу обернути треба навіть Русини на поправлюване чужих слів, зворотів, відмін. С учителі, котрі по два три роки ведуть ті самі класи та не пропустять одного дня на виправку без поправки. Мимо сего звичайні у них на годині ті самі численні цвітки польско-руського жаргону, хотяй ними були так постійно повторювані при науці математики назви чисел як петь, штири*) і т. д.

(Дальше буде).

Державна рада.

На засіданю комісії для прилуки Босни ведено дальшу нараду в справі боснійського банку хліборобского.

Пос. Пернерсторфер (соц.) доказував, що він ні крихти не сумніває ся, що бар. Бінерт і др. Білінський є людьми з зовсім чистими руками; також і прб бар. Буріяна не має причини инакше думати.

Мимо того годить ся запитати, чи в цілій справі не відіграли тут ролі низкі понуки перекупства та, чи перекуплені люди не впливали на спільного міністра скарбу бар. Буріяна. Соц.-демократи при оцінюваню єї справи будуть руководити ся лише оглядом на інтереси австрійського і боснійського населеня.

Пос. Малер (споніст) заявив ся за тим, щоби відновленє боснійського населеня уважано яко публичну справу без участі приватного капіталу. Бесідник гадає, що в цілій справі проявили ся впливи, доси незнамі.

Пос. Гесман (христ. сусп.) зазначив, що ходить тут о справу, хто поносить найбільшу вину занедбаня обовязків. Бесідник признає, що австрійське правительство осягнуло значні користи в справі боснійського банку. Що до спільного міністра скарбу, то христ.-суспільники вже давно з него невдоволені. Бесідник критикує становище соц.-демократів в боснійській справі і каже, що тут ходить їм о те, щоби одержати нове правительство, котре полагоджувало би їх справи лучше, аніж кабінет бар. Бінерта. Христ.-суспільне

*) Се вже прикмети місцевих говорів, які виносять ученики з дому. — Ред.

сторонництво має супроти кабінету бар. Бінерта вільну руку і відносить ся до сеї справи з річевого становища. Годі заперечити, що ніодно австрійське правительство не показало такої сили перед Мадярами, як теперішній кабінет. Вкінці предложив бесідник ряд резолюцій: в справі береження впливу Австрії на установлене процентової стопи, в справі обсадження місць в адміністративній раді на безпосередні предлоги австрійського правительства.

Пос. Морсей (христ. сусп.) поставив таку резолюцію: „Взиває ся ц. к. правительство до безпроволочного почину переговорів з спільним правительством, щоби скликати делегації, нім буде активований крайвий статут для Босни й Герцоговини, аби делегації могли зайняти відповідне становище в справі сего статута“. Крім сего предложив бесідник, щоби поставлену Бельоглявком резолюцію змінено ось так: Комісія для нарад над боснійськими предлогами, висловлюючи міністри спільного скарбу Буриянови догану за єго одностороннє поступованє на користь приватного інституту банкового, обетає безуспівно за поданєм успішної поруки, щоби такі події не повторили ся. Комісія приймає до відома заяву президента міністрів, після котрої на будуче відповідно до тексту й духа закона з лютого 1880. р. на всі важні й засадничі справи заряду обох країв впливати буде сам спільний міністер скарбу. Комісія взиває правительство до ухвали, щоби заповіджене в тій заяві береженє законного обсягу діланя в справі адміністративній Босни й Герцоговини дійсно дошляно.

Пос. Окуневський заявив після сего, що Русини оцінюють справу виключно із становища державного інтересу; они є тої думки, що увласненє селян взагалі, а особливо боснійських є важною публичною справою, котру годі віддавати в руки приватного підприємства. Справа, про котру говорить ся, є новим напором Угорщини на Австрию та новим доказом уступчивости перед Угорщиною. Крім сего заходить у ній ще те, що в критичнім моменті приходить якась таємна сила та робить нам шкоду. Колиб такі події мали повторювати ся, будучність Австрії була би сумна. Не ведемо політики балканської, лише політику турецько-католицьку. Необхідним являє ся також упорядкованє державної приналежности боснійських горожан. Бесідник заявляє іменем Русинів, що будуть голосувати за першим і третім внесеном Вуковича, а колиб єго відкинено, то за внесеном Редліха.

Посол Дашинський зазначив, що всі змаганя ратувати правительство не є умотивовані в натурі самої справи, лише є вислідом партійної політики. Антисеміти все воюють з Мадярами, але в сїм случаю они дарують правительству, котре спершу про справу нічого не знало, а відтак показало себе слабим до сповнення свого обовязку. Комісія зовсім справедливо осудила поведєне спільного міністра Бурияна, але єго робота була би неможлива, колиб австрійське правительство було їй спротивило ся. Говорєно, що правительство за слабе, але навіть найслабше правительство має оружє в руці. Правительство повинно було стати перед парламентом і сказати, що в Будапешті хотять боснійських кметів видати приватному банкови. Замість того правительство заключило инший компроміс, котрий не вдоволяє навіть антисемітів і Поляків, бо они внесли резолюції проти Бурияна і аграрного банку, отже і они обурені, а помимо сего кажуть, що австрійське правительство справило ся добре. Годі зрозуміти, який інтерес мають антисеміти зі всіх сил ратувати правительство.

Бесідник не має зовсім ненависти до правительства, а радше співчує. Се достойне пожалованя, що парламент і великі демократичні партії як християнсько-супільна, приневолєні компромітувати ся. Нічо не допоможуть змаганя сповнити дійсну волю комісії, щоби тільки ратувати правительство, бо оно все таки вийде з комісії ослаблене і всі почують, що стало ся щось за згодою правительства а проти волі парламенту. Красше доразу приложити острый ніж, як мучити се правительство ще довгий час тупим ножем. Рішенє комісії може бути пересторогою і для грядучих правительств і може зробити парламентові і народові велику прислугу та усунути раз на все лиху господарку в Босні і Герцоговині.

Відтак промовляв ще пос. Крек, Адлер і Бельоглявек, відтак слідувало голосованє.

Першу резолюцію пос. Буко вича, якою осуджує уділенє концесії банкови, відкинено в поіменнім голосованю 26 гол. проти 21. Такою самою більшстю відкинено другу єго резолюцію, якою домагав ся уневажненя постанов про поруку держави за втрати хліборобского банку і третю, якою домагав ся долучєня до нової боснійської конституції постанов про увласненє кметів коштом держави.

Відкинено також резолюцію пос. Дашинського, якою він домагав ся, щоби переведєно увласненє селян коштом держави та, щоби стверджєно, що правительство занедбало свої обовязки.

Першу резолюцію пос. Редліха, якою він домагав ся увласненя селян державною інституцією, прийнято односторонє, а другу що до відмови нотованя на відєнській біржі акцій сего барку прийнято 31 голосами проти 8.

Внесенє пос. Гесмана що до назначєня відсоткової висоти від позичок, які має давати сеї банк, прийнято значною більшстю.

Прийнято також і кілька инших резолюцій. Резолюцію пос. Дашинського, що висловлювала догану правительству, відкинено 26 голосами проти 11. Так само відкинено резолюцію поб. Каліни, що висказувала правительству заяву недовіря, а прийнято другу резолюцію пос. Морсея, яка висказує недовіре бар. Буриянови. Другу частину сеї резолюції що до береження обсягу діланя боснійської адміністрації прийнято 27 голосами проти 20.

Пос. Дашинський, Вукович і Каліна зголосили свої відкинені резолюції як votum меншости. По дальшій формальній розправі прийнято в поіменнім голосованю 26 голосами проти 19 внесенє пос. Гесмана, після котрого звіт про переведєну розправу в комісії над справою банку буде предложений палаті разом зі звітом про закон прилуки.

П. Шустершич (єловінь. сусп.) зголосив нагле внесенє в справі боснійського хліборобского банку. Внесенє те що до змісту згоджує ся з резолюціями Вуковича, поставлєними в комісії прилуки. Пос. Лукашевич поставив внесенє у справі зниженя залізничних оплат для начальників громад.

Палата приступила до дальшої розправи над наглим внесенєм пос. Ріхтера в справі управи буряків.

„Дністер“ в 1908 році.

Товариство взаїмного кредиту.

(Конець).

З банкового кредиту користало Тов о в більшій мірі, як попередного року, виключно через ресконтованє портфелевих векслів. За ресконтовані векслі підняло в протягу року (в 3 банках) суму 1,713.887.17 К, з того звернуло 1,622.067.19 К, остало довжнє з кінцем року 463.794.16 К а то: Банкови кравому у Львові 298.045.23 К, Банкови австро-угорскому 71.980 К, філії Центр. Банку Ческих Шадниць 93.768.93 корон.

З початком 1908. р. було Товариство довжнє за готівку побрану на біжучий рахунок в Банку кравів квоту 93.444.88 К і в Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ квоту 100.000 К, однак протягом року сплатило оба ті рахунки в цілости, так що з кінцем 1908. р. крім кредиту за ресконтовані портфелеві векслі не мало ніякого иншого довгу.

Позичок уділило Товариство протягом року 1908: на скрипти 386 штук на 340.772 К, на векслі 1478 штук на 1,709.453.52 К разом 1864 поз. на 2,050.225.52 К. Сплачено скриптів 412 і рати 420.400.84 К, сплачено векслів 1366 на 1,644.506 К 38 с; разом 1778 поз. на 2,064.907.22 К.

Остало з кінцем року 4170 позичок на скриптах в сумі 2,927.092.77 К; з того 4066 скриптів в сумі 2,896.465.48 є інтабульованих на перші місяці в спосіб попілярний а 104 скриптів в сумі 30.627.29 К неінтабульованих, але порукою скріплєних; пересічно одна позичка на скрипт виносила 702 К.

Позичок на векслі остало 461 на суму

468.910.16 К; пересічно 1 вексель 1.017 К. В порівнаню з попередніми літами сума векслєвих позичок збільшила ся, бо з векслєвого кредиту в Товаристві користають окрім приватних членів, також другі рускі Товариства; іменно з кінцем 1908. р. були нам довжні приватні члєни за 250 векслів суму 170.049.16 К і 19 Товариств за 211 векслів суму 298.861 К. Товариствам кредитовим уділяло Тов-о „Дністер“ векслєвий кредит лише на ресконт векслів портфелевих. Векслі є відповідно забезпечєні інтабульованими записами кавційними або порукою, а в часті також підкладом житєвих поліс або ефектів; іменно було 130 векслів на суму 137.125.16 К забезпечєних гіпотєчно через інтабуляцію векслєвих записів кавційних.

Дотепер уділило кредитове Тов-о „Дністер“ в протягу 13 літ на скрипти і векслі 11.548 позичок на суму 9,974.722.99 К, з котрих сплачено 6.917 позичок на суму 6,578.720.06 К, остало з кінцем року до сплати 4631 позичок на суму 3,396.002.93 К. Позичає тільки члєнам Тов-а на добрі і продуктивні ціли, найчастійше на кучно землі.

Відсотки від позичок на скрипти довжні побирано в висоті 6% так само, як в попередних літах; від векслєвих позичок також 6%, а виїмково 5½% і 5%.

Сплата позичок була дуже точна, бо Тов-о дає все позички оглядно і на добрі ціли, проте довжники платять без трудности навіть в такім тіснім році, як був для рільників рік попередній.

Залєглости у 416 довжників виносили з кінцем року 527 рат в сумі 31.576.05 К (менше як 1% суми позичок); ті залєглости були переважно з послїдної половини 1908. р. З них сплачено вже в перших двох місяцях 1909. р. квоту 16.066.46 К.

На судову дорогу віддано 35 справ на суму 24.170.69 К, з попередного року остало запізнаних 30 справ на суму 20.749.65 К, разом було запізнаних 65 справ на суму 44.920.34 К, остало 42 справ на суму 30.182.24 К.

Зголошенє о позички було 1228; відступило від зголошеня 17, признано 469 позичок, відмовлено 739 зголошеням, а до 3 зголошенєв не достарчено вимаганих вияснєнь.

На рахунку ріжних сторін суть кавції затримаві з позичок на забезпечєнє доповненя поставлєних умовів.

Приходу з відсотків було від позичок скриптових і векслєвих 311.251.24 К, від льокацій і цінних паперів 12.818.23 К, від невиповіджєних вкладох есконт 667.19 К; разом всіх 224.236.66 К; се виносить 6% від оборотового капіталу.

Кошти адміністрації є майже рівні, як в році попереднім; сума коштів адміністрації виносить 42.271.89 К, с. є 1.12%.

Чистий зиск за р. 1908 виносить 36.495.47 К, до того позісталість з року 1907 виносить 989 К; разом зиск 37.484.47 К, з котрого Надзираюча Рада по мысли статута внесе на заг. зборах дня 18. с. м. назначити: 1) до фонду резервового (§. 15. стат.) 6.000 К, 2) на дивідєнди від члєнських уділів по 6% 14.022.41 К, 3) на публичні ціли: а) на руску семінарию учительську дар ювілейний (III рата) на підставі ухвали заг. зборів з 15. мая 1908 квоту 4.000 К, б) на інші добродійні ціли до розпоряджєности Ради 11.000 К, 4) перенести на слідуочий рік решту 2.462.06 К.

Сей сьвітлий розвиток Товариства „Дністер“ належить завдячити оглядній госиодарці єго Дирекції а в слід за тим довірю нашої супільности до обох товариств „Дністер“. Від дальшої помочи нашої супільности залежить ще красший розвій „Дністра“, якого і ми єму бажаємо.

Політичний огляд.

Заграниця.

Зїзд німецкого цїсаря Вільгельма II. з італійським королєм Віктором Емануїлом в Бріндізі, мав неперечєно політичне значєнє. Був він явним означєнєм сего, що Італія належить ще до тридержавного союзу, що було вже майже сумнівним. Бєсїди, виголошені при стрічі усувають сеї сумнів. Одначе мимом сего становище Італії згля-

дом Німеччини і Австрії є даліше неясне. Зі слів якогось італійського дипломата в его розмові з представником „Berl. Tagblatt-y“ виходить, що Італія як тепер, так і надалі буде вагати ся між союзом з Німеччиною і Австрією, а приступленням до потрібного порозуміння (з Францією, Англією і Росією) і буде займала дво-значне становище, а остаточно рішене полишити до часу, як вяснить ся загально-політичне положене і коли Італія заповнить недостачі своєї воєнної сили. Якраз доносять депеші, що рішено збільшити італійську флоту чотирма кораблями типу „dreadnought“, на будову яких визначено 150,000.000 лірів. Два з тих кораблів вже є в варстатах.

В парламентарних кругах в Білгороді говорять, що осенію має бути поставлене внесенне о скликанє великої скупщини, яка має рішити остаточно справу зречення кн. Юрія. Показує ся, що кн. Юрій відограє звичайну комедию, бо тепер заявляє, що він зрік ся наслідства в надії, що его крок не буде узгляднений. В цілі привернення прав наслідства веде кн. Юрій агітацію при помочи своїх приятелів, думаючи, що в теперішній хвилі наступив зворот в его користь.

Молодотурецке правительство взяло ся вельми енергічно до згнобленя реакції. Альбанці під впливом сего, що вислано там значне військо під проводом паші Джавіда, заявили, що они мирно настроєні і послухні у всім новому правительству.

В німецькій фінансовій комісії розбив ся остаточно блок ліберальних і консервативних сторонників. Консерватисти заключили угоду з центром і мають замір перевести фінансову реформу спільно з католицьким центром. Супроти сего уступлене кн. Білова не улягає ніяким сумнівам. Безпосередню причиною розбитя блоку були різні внесення, поставлені в часі нарад над податком від тютюну.

Почтовий страйк в Парижі скінчив ся сумно для страйкуючих, бо розбив ся зовсім. Був він виключно місцевим, париским, а правитель-ство добре приготувало ся до боротьби з ним. Так бодай про закінченє страйку доносять найновіші депеші.

Мимо сего, що проєкт етату російської маринарки не одержав царської санкції, Столипін не уступить і то на виразне бажанє самого царя.

В четвер полагодила бюджетова комісія по довшій розправі бюджет міністерства торговлі. П. Малік заявив ся проти будови каналів, п. Ход критиковав остро почтові приписи зі становища народної справи в Чехах. На недостатку руских урядників в міністерстві торговлі і в інших міністерствах жалував ся п. Романчук і домагав ся строгого переведеня торговельного договору з Росією. П. Вукович домагав ся заключеня торговельних договорів з балканськими державами. По промові п. Сильвестра і референтів прийнято бюджет. З резолюцій в справі каналів прийнято резолюцію Машталки а відки-нено резолюцію Баталії, в якій звиває правитель-ство, щоби будову каналу Відень-Краків розпочало сейчас з кредитів, предвиджених в законі з 1901 р. Опісля почала ся розправа над бюджетом міністерства залізниць. П. Колішер реферував про рух на австрійських державних залізницях, займаючи ся основно справою тариф головної особових. На тім нараді перервано.

Господарска комісія палати послів радила передвчєра над внесением п. Гломбінського в справі часового знесеня цда на збіже. Референт Райман (соц. дем.) поручив прийнятє внесення. Колішер просив, щоби прийнято внесенє кола з огляду на неурожай.

П. Баталія і Ліхт промовляли за прийнятем внесення, пожаданого для хліборобского населеня. П. Станер (чєск. хлібор.) Кешман (цїм. хлібор.) і Панц (христ. сусп.) спротивили ся внесеню, бо цїни збіжа підскочили би сейчас в Румунії і в Росії.

Відтак промовляв шеф секції в міністерстві торговлі Рідль, звертаючи увагу, що VIII. артикул тарифового закона позваляє на завішенє збіжевого цда лише в случаю лихого уражаю. Супроти димісії правительства на Угорщині, тяжко порозуміти ся що до признаня 1908 року за рік неурожаю, позаяк уступленє угорского кабінету унеможливило порозумінє в теперішній хвилі. Правительство мусить отже обмежити ся

до заяви, що готове на основі ухвали палати порозуміти ся з угорским правительством по усуненю переселеня.

П. Ізопескул (румун. нар.) називає внесенє Гломбінського безцільним супроти заяви правительства; п. Діаманд заявляє ся за внесенем, зазначаючи, що збіжева лихва може бути усунена лише частковим знесенем цда. П. Урбан (нім. постуя.) зголосив додаткове внесенє, після якого належить заключити нову умову з угорским правительством що до зміни VIII. артикулу тарифового закона. По промові референта ухвалено внесенє Гломбінського і додаткове пос. Урбана.

Просимо відхобити перегляду.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Темоф-тея; римо-кат.: Івана неп. — В понеділок: руско-кат.: Пелагії преп.; римо-кат.: Пасхалія. — Ві второк: руско-кат.: Ірини муч.; римо-кат.: Фелікса.

— На пам'ятник Шевченкови в Києві зложили доси Буковинці в „Рускій Касі“ в Чернівцях 374 К 50 с.

— Український концерт у Петербурзі. Український хор П. Сидоренка Коневского впорядив 12. с. м. в петербурзькій театральній клубі український концерт. Хор в історичному убраню з оркестрою і балетом співав українські пісні. Окрім того виславлено „Вечерниця“ й „Бувальщину“.

— Студенти-Українці в Петербурзі. При інституті цивільних інженерів у Петербурзі заложено „Громаду“ студентів-Українців, якої статуті затверджено. Відбуло ся вже перше зібранє, на котрім ухвалено на літо кождому членови узяти на комісію українських книжок і карток, а також ширити українську пресу. Одноголосно ухвалено взяти участь у зїзді у Львові і послати свого делегата на кошти товаришів. Через те, що сей інститут майже цілком архітектурний, то безумовно перше завданє громадян буде докласти всіх своїх молодих сил на розвиток рідного будівництва. На той рік впоряджати муть ся вечірки, в яких збір піде на завоюванє бідним товаришам та на поліпшенє українського відділу при студентській бібліотеці сего інституту.

— Руска мова в народних школах в Радивцях. По довгих заходах удало ся допровадити до того, що бук. краєва рада шкільна постановила завести в одній німецькій дівочій школі в Радивцях руску мову викладну.

— До підготовного курсу в Сереті на Буковині, що приготує руску молодіж до гімназії безплатно, зголосило ся понад 20 учеників. Гарний се почин „Укр. Школи“, яка недавно там заснувала ся.

— Мобілізація хуліганів. «Галічанін» (ч. 97) пакликує кацапів з Брідичани, щоби явили ся громадно на заг. зборах кредит. тов. а «Самопоміч» в Бродях дня 18. с. м. і загарбали се тов. о для себе. До такого безсоромного заохочуваня до хуліганського розбишачтва здібні лише кацапи.

— Німецький цїсар Вільгельм у Відні. Німецька цїсарска пара замешкала по вчєрашнім приїзді в цїсарськїм замку. Цїсар Вільгельм зложив відвідини нашому цїсареві, а потім всім перебуваючим у Відні архієпископам. У наслідника престолоа архієпископа Франца Фердинанда побув пів години. Вчєра о год. 1 по пол. відбуло ся в цїсарських апартаментах в замку родинне свіданє, а вчєром о 7. год. галевий обід. Наш монарх явив ся на обіді в мундурі прусского маршалка, а цїсар Вільгельм в мундурі австрійского маршалка. В обіді взяли участь також всі архієпископи і архієпископінї. Німецька пара цїсарска сиділа при обіді по обох сторонах нашого монарха. Підчас обіду вінс наш монарх сердечний тоаст на здоровлє цїсарських гостей і цїлого роду Гогенлоєр-ів. В тоасті зазначив тривкієть союзу з Німеччиною і его побідний вислід при останніх політичних непорозуміннях. Цїсар Вільгельм відповів рівнож сердечно, зазначаючи вагу тридержавного союзу, та щирю приязнь Німеччини з Австрією і вінс на здоровлє нашого монарха.

Цїсар Франц Йосиф і цїсар Вільгельм вислали вчєра привітну телеграму до італійского короля, отсего змісту: „Наш зїзд дав нам знова нагоду поздоровити нашого достойного союзника і приятеля та переслати ему горячі слова нашої незмінної приязни“. На сю депешу італійський король відповів: „Єсьм вельми вдячний Вашому Цїс. Величеству, що був ласкавий разом з Его Цїс. Величством, нашим спільним союзником і приятелем, переслати мені слова незмінної приязни. Та приязнь є для мене вельми цїною і впеваю В. Цїс. Вел., що в моїм сердю она на-ходить повний і щирий відзвук“.

— З Росії до Америки. В початку сего року переселене до Америки з деяких губерній північно-західної Росії. як оповідають „Б. Вїд.“ незвичайно зросло. Ідуть в Америку не тільки дорослі селяни, робітники і жінки, але і хлопці і навіть діти. Вся ся сила людей їде нишком через різні кордонні стації Німеччини, щоб відти подати ся в Гамбург або Бремену для переправи в Новий Йорк. Найменше переселенців в сїм році є з ковєнської губернії. Се тому, що того лі-та тут повернуло ся багато переселенців із Зєд. Держав, які там не змогли найти роботи. Сї розказали, як стоїть справа в Америці, розказали про силу голодуючих та викинутих на улицю, які опинили ся в неможливих економічних об-ставинах, економічний підупад та великий занепад промисловости. Урядові відомости про пере-селене, каже газета, не дають змоги навіть при-близно довідати ся про ту силу переселенців, яка їде тепер до Америки. Тепер можна знайти села та хутори, де лишила ся тільки сама бідно-та та старі і хорі на такі слабости, з якими не вільно вийти на беріг в Зєдин. Державах. Аген-ти різних товариств перевозових, як хотять, ви-зискують переселенців. Буває так, що одержав-ши гроші від селянина за всю дорогу до Нового Йорку, агент водить его за ніс, поки той не до-їде до Бремена або Гамбурга, а там заявляє, що его не можна провести в Америку, бо лікарі у-знали его хорим. Звичайно, що грошей такі агенти не вертають. Часто густо зовсім здорових людей вертають назад, або держать по цілих тижнях буцїм то для гоєня, а справді для того, щоби виждати час, підчекати дешєшого паро-ходу і т. и. Везуть їх звичайно в самих немо-жливих обставинах: в тісноті, без лікарської до-помоги і т. и.

— На пам'ятник Шевченкови до контори кате-ринославської газети „Юж. Заря“ із ст. „Овдїїв-ки“, катерин. залїзн., від місцевого гуртка аматорів драматичної умілости надіслано 33 кар.

— Буря з дощем і грозами перетягнула вчєрашньої ночі понад Львовом. Вже вчєром почав падати зливний дощ а перші громи відозвали ся коло 9. години. Найбільший дощ, з лискавками і громовим лоскотом майже без перерви, падав по півночі. Зі сходом сонця дощ перестав пада-ти, але небо захмарене далїше, а хвилями мер-чить дощ.

— Число мешканців в Києві. В Києві 1908 року було 459.904 мешканців (мужчин 220.204 і же-нщин 230.700), 1907 р. — 431.425 (мужчин 210.556 і менщин 220.869).

— Шевченкова внука. З села Балаклєї, зміїв-ского пов., пишуть „Ради“, що там живе дівчи-ка-підліток, дочка рідного небожа українського кобзаря Т. Шевченка. Она дуже цікавить ся, як то скрізь шанували пам'ять її знаменитого дїда і хоче про се прочитати в газеті. Коресподент „Ради“ виписав задля неї спеціяльно всі ті чи-сла „Ради“, де писало ся про сєгорішні Шевчен-кові роковини.

— Для властителів худоби. Міністерство ріль-ництва через краєві і місцеві власти звертає о-кремним обїжником увагу властителів худоби на те, що поборювати заразливї недуги у звірат лише тоді можна успішно, коли властителі ху-доби в тім напрямі також співділяють. А хотїй загалом рільниче населене розуміє як слід вла-сний інтерес, те все таки чимало є випадків, коли проволікає ся з доношенем властям про ви-бух заразливої хвороби, а також поминає ся ве-теринарийно-полїційні зарядженя. Наслідком та-ких занедбань зараза ширить ся скоро і дово-дить до того, що власти обмежують внутрішню торговлю і вивіз худоби за границю, з великою шкодою для широких кругів населеня. Міністер-ство рільництва звертає особлившу увагу інтере-сованих на заразу писка і ратиць, котра в разі вибуху ширить ся дуже легко. Належить проте як найскорше повідомляти власти навіть про найлекші підозрілі прояви її вибуху і виконувати совісно ветеринарийно-полїційні зарядженя, щоб умо-жливити скорє вигубленє зарази.

— Всєсвітний археологічний конгрєс. Сими днями в Єгипті (в Каїрі) відбув ся другий все-світний археологічний конгрєс (перший кон-грєс збирав ся 4 роки тому в Атинах). На кон-грєсі були представники з Києва, Одеси й Пе-тербурга. Від київского університету їздили про-фесори Г. Павлуцький та А. Совні. Реферати чи-тано на вських європейських мовах; російські вчєні свої реферати читали французскою мовою. Всіх членів на конгрєсі було до 900 душ. Дис-кусії з приводу прочитаних рефератів не допу-скали ся. Члени конгрєсу оглядали піраміди, па-лату Мемфіса і т. и., а після конгрєсу залїзниц-єю їздили до горішнього Єгипту. Дальший все-світний археологічний конгрєс відбуде ся в Ри-мі 1911 року.

Оповідки.

— Для Львовян. І. загалні збори тов-а „Львів-ска Русь“ — Брацтво Русинів міста Львова — від-будуть ся в неділю дня 16. мая о год. 5 1/2 по полудни в салі тов-а „Яд Харузім“ при ул. Берн-штайна.

— Концерт в честь Шевченка у Відні. Рускі товариства у Відні: „Сїч“, „Родина“, „Поступ“

і „Кружок земляків“ устроюють дня 20. мая с. р. в сали Leherghaus VIII. Josefgasse 12 вечериці в пам'ять смерті Тараса Шевченка. Дохід на основане читальні „Просвіта“ у Відні.

— Ювілей „Зорі“ у Львові. Дня 20. с. м. в четвер обходять товариство руских ремісників і промисловців „Зоря“ у Львові 25-літній ювілей свого етвования з такою програмою: 1) О 8. годні рано сходина в льокалі тов-а „Зорі“ при ул. Краківській ч. 17), звідки учасники удадуть ся в прапором до Преображенської церкви. 2) О годні 10. похід в прапором до „Народного Дому“, де в великій салі відбудуть ся святачні збори. По зборах фотографічна анимка учасників. 4) Комерс в реставрації „Народної Гостиниці“. В середу дня 19. с. м. о год. 7. рано відбуде ся в Преображенській церкві поминальне богослуженє за померших членів.

— Господарский відділ при тов-і „Просвіта“ у Львові повідомляє отсим всі читальні і всіх хліборобів, що крім досьвідів з пашними бураками, які переводив сего року, задумує заложити сеї весни досьвідні поля з управою пашної моркви та кінського зуба на зелену пашу для худоби та лубіну всіваного в збіже на зеленій погній. Насіня доставить Тов-о „Просвіта“ безплатно. Також будуть заложені досьвідні поля з салітрою під пшеницю, овес, бураки, капусту. Штучного погною доставить „Просвіта“ безплатно, а також залучить потрібні інструкції для переведення досьвідів. Лише зголошеня членів будуть узгляднені. Просимо зголошувати ся як найскорше і як найчисленнійше! Пригадуємо також, що Товариство доставляє по знижених цінах колісні обсапники Planet jr. для обсапування бураків, моркви і т. п., що заступают повні ручне сапане. Обсапник одноколійний ваги 9 кг. коштує 16 К, а двоколійний, ваги 12 кг. 26 К.

— Звіт Тов-а торговельно-промислового „Сокільський Базар“ у Львові за місяць марець і цвітень 1909: Торги в тих місяцях були 1.625 К більші від торгів в тих самих місяцях минулого року. Торги в філіяльних складах в Стрию і Станиславові є вдоволяючі. Вложено на уділі 473 К, звернено —; стан уділів 30/4. 5.631 К. На вкладки вложено 538.80 К. Звернено 105 К; стан вкладок 30/4. 24.773.52 К. На фонд резерв. вложено 13 К; стан фонду рез. 30/4. 265.49 К. Оборот касовий в місяці цвітня 12.342.63 К. До Тов-а приступили в марті і цвітні слідуючі члени: Ви.: „Сокіл“ в Станиславові, др. Іван Демянчук, проф. в Станиславові, Ник. Р. Коцовский, студ. медич. у Львові, др. Ст. Полянський, лікар в Кракові, Ів. Вашкевич і Ром. Заглинський проф. гімн. зі Станиславова, Фр. Кобилянський, адюнкт почт. в Ходорові, др. Ан. Терлецкий лікар в Рогатині. В останних часах впровадило Тов-о нові артикули до продажі, як сорочки, шлийки, краватки і коввірці. — Дирекція.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

„Радикальний параграф“.

Для більшої санкції сего параграфу назвали его радикали загально „хлопским параграфом“, хоть епитет „хлопский“ тут ні при чім, бо хлоп не схудоблий, чи там не зрадикалізований, хлоп, що стоїть на ґрунті правдивої християнської морали, таким параграфом брідить ся і его не узнає. Є се отже параграф чисто радикальний, дитя найновішої радикальної школи. Я, що був повних чотири роки парохом in partibus infidelium, себто в самім центрі радикалізму, мав нагоду цизнати на скрізь наш доморослий радикалізм з его плодами, притягнув ся також і сему радикальному параграфови.

Перед парламентарними виборами віднесла ся до мене організація з Коломиї, щоби поперти кандидатуру о. Войнаровского. Заосмотрили мене в стампілью, друки, відозви і так узброєний взяв ся я робити роботу в користь о. кандидата. Та при всіх моїх зусиллях вспів я приєднати для о. Войнаровского в своїй парохії 1 1/2, кажу: півтора голосу при першій виборі. Іменно той оден голос дав я сам, а мій дяк під строгим секретом виписав о. Войнаровского на заступника. Решта без винятку пішла unisono на путь нечестивих...

Питаю, що за причина такої чудової едности?...

— Ђгомость, та нас би вбили, як би ми посьмили на кого иншого голосувати! — була відповідь.

Самі чільніші „дійчі“ ходили від хати до хати і аргументували параграфом кождому з о-сібна, радикальним параграфом, як би посьмів виломитись зпід карности.

Але ще радикальнійше приміненє радикального параграфу бачив я в другім случаю. Був собі в Рожнові чоловічок Йосип Тарабасса, рухливий агітатор. Шукаючи правди на світі, заблукав в табор радикалів, думаючи, що там пра-

вду найде. Ну і став голосним радикалом на ділу околицю. А що се був чоловік, у якого „були всі дома“, то зміркував скоро, що в тій сфері місто найти правду, найшов саме „паскудство“. (Слово взяте з „Гр. Гол.“ ч. 15, 16).

Є собі в тімже Рожнові другий чоловічок Автось Гушул, заможний, статочний, інтелігентний. Єму прийшла грінна гадка кандидувати на посла. Але що він є дяком, а тим самим „спаламарщеним лямполовом“ неміг ніяк отримати марки „славного товариша“. Та зухвалий Тарабасса відважив ся на власну руку агітувати в его користь. А наслідок сего?... Радикальний параграф! Як сьміє Тарабасса зраджувати радикальну партію?!... Одного дня вертають оба з Коломиї через Заболотів до домів. На гостинці перед мостом на Пруті нападають на обох розбишаки з зелізними колами і аргументують в сей спосіб, що Тарабассу убивають на смерть, а Гушул дістає 4 діри в голові і був би нехбно також пожив смерті, як би чудом не уратували его густі корчі на зарінку, бо був вже сумерк. Пішло слідство і що виказало?

На небіщину Тарабассе, що лишив молоду вдову з дрібними діточками і на Гушулі екзекували сей параграф самі чільві діячі „панове товариші“, а між ними був герштом той сам, що то на „радикальним вічу“ мною оголошенім ревів: „Бо то панове товариші, я гімназії не робив, я матури не кінчив, але найрадше буде послом пан маршалок, аби лиш не піп Войнаровский“.

А епільо? Кільканайцять літ криміналу, тисячі відшкодованя, Schmerzgeld-у, та коштів процесу, відвество бідної молодії, сирітство дрібноти.

о. Григорій Селянський.

Телеграми

в дня 15. мая.

Царгород. Намісник міста Алепа велів арештувати пятох впливових реакционерів і спільників альбанського полковника Різів і відослав їх до Солуня. Француский консуль з Алепо удав ся на інспекційну подорожу в діли провіреня висоти шкоди, яку потерпіли церкви, що стоять під оїкою Франції, подібне діє ся також в Адаїні. Палата одобрила турецько-болгарский договір 121 голосами проти 34, при чім богато відтягнуло ся від голосованя.

Париж. На зборах в Гіпподромі, в яких взяло участь около 3.000 урядників і слуг почтових, по вислуханю заступників робітничих синдикатів, ухвалено резолюцію, якою приймає ся поміч робітничих організацій, і що до витриваня в страйку до кінця.

Париж. Вчера багато страйкуючих робітників повернуло до праці.

Катаро. З Черногори доносять, що там викрито протидинастичний заговор і уязнено богато осіб. Близших подробиць поки що нема, бо власти держать все в тайні.

Кольонія. До Köln. Ztg доносять з Тегерану, що там оголошено доразові суди.

Церковні річи

КРАСНІ і ДЕШЕВІ ПРОДАЄ

„ДОСТАВЛЯ“

основана руским духовенством — в Станиславові при ул. Смольки ч. 1, а у Львові при ул. Рускій ч. 20 (в каменіці „Дністра“).

Там дістає ся різні фелони, чаці, хрести, ліхтарі, свічники, таці, патерисці, кивоти, плащениці, образи (церковні і до комнат), цвіти і всякі другі прибори. Також приймають чаці до позолоченя і ризи до направи.

Уділ вносить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (13—?)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 15. мая 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білінського в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкв в Сенаві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на свроти і вдови по священниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадниці почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских, від шкід огневих під корисними услівами, числить умірковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпечєним членам в річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; інші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:25	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гашева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:88
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	8:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	8:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 1/2 до 3/4. — Б) Лише в неділі і свята від 1/2 до 3/4. — В) Лише в неділі і свята від 1/2 до 3/4. — Г) Щоденно від 1/2 до 3/4. — 3) Лише в неділі.